

TREBALL AL CAP

Prevenió de malalties relacionades amb el treball

Abril
de 2017
95

+B Agència
de Salut Pública

Els casos del trimestre

Entre gener i març de 2017 es van notificar al Sistema de Vigilància de Malalties Relacionades amb el Treball 165 casos, dels quals el 58,8% van afectar dones. L'edat mitjana va ser de 46,1 anys (DE=10,1) sense diferències entre sexes, i les ocupacions més freqüents van ser professionals de serveis i comerç (27,0%), seguits de professionals de suport (22,1%) i professionals de la ciència i intel·lectuals (21,5%). Respecte al país d'origen, un 18,9% havia nascut fora de l'Estat. La patologia més notificada va ser de tipus ansiós-depressiva (71,5% dels casos notificats), de la qual el 61,9% va ocórrer en dones. Els trastorns que van seguir en freqüència van ser els músculoesquelètics (52,0%). El 27,6% de les persones afectades treballava en empreses de fora de Barcelona i la situació laboral més freqüent va ser la contractació indefinida (83,3%). Finalment, el 78,5% dels treballadors i treballadores estava en situació d'incapacitat temporal en el moment de la notificació.

Notificacions al sistema de vigilància de malalties relacionades amb el treball *Treball al CAP 2016*

Descripció dels casos notificats

L'any 2016 es van notificar 545 malalties relacionades amb el treball (MRT) a la Unitat de Salut Laboral (USL) de Barcelona, un nombre lleugerament superior a l'any anterior (531). La incidència, contràriament, va ser lleugerament inferior a 2015, va passar de 90,6 a 90,0 x 100.000 persones assalariades (**figura 1**).

Característiques sociodemogràfiques

El 65,0% dels casos notificats van ocórrer en dones i l'edat mitjana va ser de 44,4 anys (DE=10,2), sense diferències entre sexes. El 23,4% havia nascut fora de l'Estat espanyol, sobretot en països sud-americans (10,9%).

Característiques laborals

Les ocupacions més freqüents van ser personal de serveis i comerç i professionals de suport.

En els homes els percentatges respectius van ser 20,6% i 18,5% i en les dones 24,1% i 25,6%. L'anàlisi més detallada de les ocupacions indica que les tres primeres en els homes van ser empleats d'agències de viatges, recepcionistes d'hotels i telefonistes (6,8%), cambriers assalariats (6,3%) i assistents administratius i especialitzats (5,8%). En les dones destaquen les assistents administratives i especialitzades (17,2%), seguides a molta distància per venedores de botigues i magatzems (6,2%) i cambrieres assalariades i personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars, amb el mateix percentatge de casos en ambdós grups (5,4%).

La majoria de les persones tenia un contracte indefinit (88,4%), mentre que el 8,3% estava contractat de manera temporal i el 2,8% en atur en el moment de la notificació. La indústria manufacturera va ser l'activitat econòmica més freqüent en els homes (18,0%), seguida de les activitats administratives (13,2%) i el comerç al major i detall, reparació de vehicles (12,2%). En les dones van ser aquesta última (18,1%),

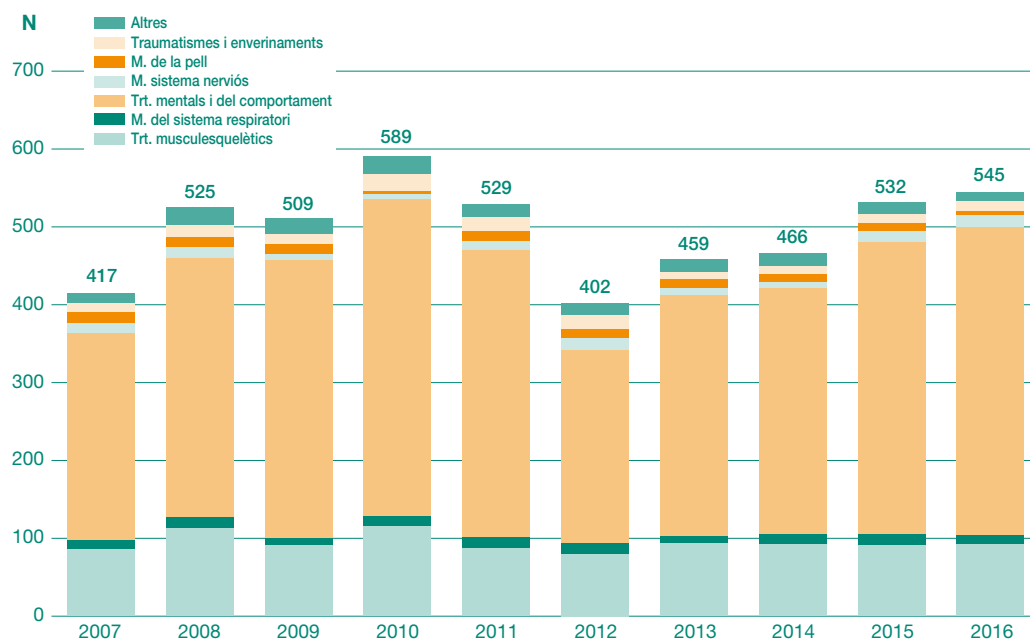

Restaurants i establiments de menjars va ser l'activitat econòmica amb més casos notificats.

Es va mantenir el nombre de professionals notificadors i la notificació de casos per part de tots els EAP.

Els factors de risc psicosocial van continuar sent els més freqüents en homes i dones, sobretot la manca de suport dels superiors.

Figura 1. Distribució dels casos notificats segons diagnòstic i any de notificació. Barcelona, 2007-2016.

activitats sanitàries i de serveis socials (13,2%) i hoteleria (11,5%). Si es té en compte un nivell més desagregat de l'activitat, en els homes les dues més freqüents van ser restaurants i establiments de menjars, i instal·lacions elèctriques, de lampisteria i altres instal·lacions d'edificis i obres (5,8% cadascuna). En les dones les més freqüents van ser administració pública i de la política econòmica i social (7,1%) i restaurants i establiments de menjars (6,5%).

El 24,7% dels casos treballava en empreses de fora de Barcelona (el 38,0% dels homes i el 17,7% de les dones).

Trastorns de salut

Els trastorns mentals (bàsicament de tipus ansiós-depressiu) van ser els més freqüentment notificats (71,7% dels casos masculins i 72,9% dels femenins), seguits dels musculoesquelètics (que van afectar el 18,3% dels homes i el 16,1% de les dones). Amb una freqüència molt inferior es van notificar a continuació en els homes els traumatismes i enverinaments (3,1%) i en les dones les malalties del sistema nerviós (3,7%). Respecte l'any anterior va augmentar el percentatge de trastorns ansiós-depressius en homes (el 2015 van ser el 64,6% dels casos ocorreguts en homes), mentre que en les dones van disminuir molt lleugerament (de 74,0% a 72,9%). Pel que fa als trastorns musculoesquelètics van variar molt lleugerament respecte l'any anterior (de 21,4% a 18,3% en els homes i de 14,7% a 16,1% en les dones). En la figura 1 s'observa l'evolució dels casos des de 2007 segons el diagnòstic.

Personal de serveis i comerç i personal de suport van ser les dues ocupacions més freqüents en les persones amb un trastorn de salut mental (23,7% i 22,2% d'una i altra ocupació en el cas dels homes i 23,8% i 28,1% en el cas de les dones en les mateixes ocupacions, respectivament).

Els trastorns musculoesquelètics, en canvi, van ser més freqüents en els casos masculins en el personal de la indústria i construcció i els operadors d'instal·lacions i maquinària (28,6% en cada grup), mentre que en les dones es van notificar més casos en el personal de serveis i comerç (29,8%) i en segon lloc les ocupacions elementals (19,3%).

La major part de treballadors i treballadores estaven en situació d'incapacitat temporal (IT) en el moment de la notificació (77,5% dels homes i 73,7% de les dones), situació que depenia del diagnòstic, de manera que en ambdós sexes les persones amb trastorns mentals estaven més freqüentment en IT que les que patien trastorns musculoesquelètics (en el primer cas eren el 81,5% dels homes i el 84,3% de les dones, i en el segon cas el 68,6% dels casos masculins i el 56,4% dels femenins). Al voltant de la meitat dels casos (56,0% dels homes i 49,3% de les dones) havien estat visitats prèviament per la mútua, cosa que depenia del diagnòstic. Així, les persones amb trastorns mentals havien estat molt menys visitades per la mútua que les que patien trastorns musculoesquelètics (el 48,5% d'homes i el 43,7% de dones amb trastorns de salut mental havien estat visitats, mentre que van ser el 76,5% dels homes i el 68,0% de les dones amb trastorns musculoesquelètics).

Factors de risc laboral

En la taula 1 s'observen els factors de risc identificats en els casos estudiats. Els més freqüentment implicats van ser els psicosocials, dels que se'n va identificar almenys un en el 69,2% dels casos estudiats en homes i el 67,5% en dones. En ambdós sexes la manca de suport dels superiors va ser el factor més freqüent (al voltant de la meitat dels casos estudiats), seguit dels canvis no desitjats i les altes exigències.

Taula 1. Distribució dels factors de risc laboral segons sexe. Barcelona, 2016.

	Homes		Dones	
	N	%	N	%
Factors psicossocials				
Altes exigències	28	21,1	50	21,9
Manca autonomia	20	15,0	35	15,4
Manca desenvolupament habilitats	8	6,0	10	4,4
Manca suport companys	19	14,3	29	12,7
Manca suport superiors	65	48,9	124	54,4
Salari inadequat	5	3,8	9	3,9
Perspectives promoció	10	7,5	17	7,5
Canvis no desitjats	32	24,1	50	21,9
Inestabilitat laboral	19	14,3	22	9,6
Inconsistència estatus	4	3,0	2	0,9
Assejament psicològic	13	9,8	27	11,8
Assejament sexual	1	0,8	1	0,4
Maltractament direcció	8	6,0	9	3,9
Conflicte laboral	24	18,0	44	19,3
Discriminació	7	5,3	8	3,5
Altres psicossocials	25	18,8	31	13,6
Factors ergonòmics				
Moviments repetitius	11	8,3	10	4,4
Força	12	9,0	13	5,7
Postures forçades o mantingudes	22	16,5	31	13,6
Vibracions	1	0,8	-	-
Factors higiènics				
Microclima	1	0,8	7	3,1
Productes químics	7	5,3	5	2,2
Soroll	-	-	2	0,9
Risc biològic	1	0,8	-	-

Nota: dades referides a casos estudiats.

Als factors psicossocials els van seguir en freqüència els ergonòmics, dels que se'n va identificar almenys un en el 21,1% dels casos estudiats en homes i el 15,4% en dones. Les postures forçades o mantingudes va ser el factor més freqüent en ambdós sexes, seguit de la força i els moviments repetitius.

Finalment es va identificar almenys un risc higiènic en el 6,8% dels homes i el 5,7% de les dones. El factor més freqüent en els homes va ser l'exposició a productes químics i en les dones els factors relacionats amb el microclima.

Notificadors i notificadores

El 2016 van notificar almenys un cas la totalitat dels Equips d'Atenció Primària (EAP) de la ciutat. Més d'una tercera part (34,8%) van notificar 10 o més casos al llarg de l'any (el 2015 havia estat un 31,4%). L'EAP que més en va notificar va ser Casernes (23 casos) seguit del Clot (20) i La Sagrera (19). Quant els notificadors i notificadores, en van ser 338, pràcticament els mateixos que l'any anterior (341). Més d'una tercera part (36,7%) van notificar més d'un cas, destacant dos professionals, un que va notificar 10 casos i un altre que en va notificar 9. En la **figura 2** s'observa la distribució de casos notificats segons el centre notificador.

Els trastorns mentals van augmentar en els homes i van seguir sent els més freqüents en ambdós sexes.

Figura 2. Distribució dels casos notificats segons centre notificador. Barcelona, 2016.

